

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

10. VI. 1989

~~TAJNÉ!~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 13

Počet příloh: 9/14

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 83

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

1. Bezpečnostní situace v ČSSR

V průběhu 7. - 9. července 1989 nebylo zaznamenáno závažné narušení veřejného pořádku a klidu.

Nebyla zaznamenána závažná nepřátelská činnost vnějšího protivníka.

Nebyly zaznamenány podstatné změny v záměrech a v taktice nepřátelského působení vnitřního protivníka.

Ve dnech 8. - 9. července 1989 proběhla na Velehradě tradiční pouť římskokatolické církve, hlavnímu obřadu bylo přítomno asi 3 800 osob, třetina ve věku do 30 let. Nižší účast věřících byla ovlivněna konáním šesti primicí /novokněží/ ve stejném termínu, jichž se zúčastnilo asi po tisíci osobách. V žádném z případů nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku.

V Praze bylo zjištěno 12 letáků s texty na podporu odsouzených STÁRKA, VOJTKOVÉ a CIBULKY, na třech místech okresu Rimavská Sobota /Středoslovenský kraj/ zjištěno rozšiřování nacionalistické písemnosti. Ve všech případech se po rozšiřovatelích pátrá.

V Českých Budějovicích byl odhalen pisatel anonymního dopisu z března 1989.

V průběhu uvedeného období nebyly na území ČSSR zaznamenány nepřátelské nápisy, výhružné anonymní telefonáty ani anonymní dopisy.

Při živelní pohromě z 8. na 9.7.1989 ve Středočeském kraji došlo ke dvěma smrtelným úrazům po zásahu bleskem, předběžně vyčíslená škoda na socialistickém majetku činí více než 700 000 Kčs.

. 8.7. 1989 došlo v Severomoravském kraji k havárii práškovacího letadla Slovairu se škodou asi 1 500 000 Kčs. Pilot uhořel.

2. Nepřátelská činnost

a/ Dodatečně bylo hlášeno, že 6.7.1989 bylo ve 21.25 hod. oblastní středisko řízení letového provozu Bratislava informováno řízením letového provozu NSR, že na palubě letadla bulharské letecké společnosti Balkan letícího na lince Amsterodam - Varna, je umístěna bomba. Informace byla předána na palubu letadla, které se v té době nacházelo nad územím ČSSR v prostoru Nitry. Vzhledem k tomu, že letoun byl na sestupové trase k Budapešti, rozhodl se jeho kapitán přistát na tomto letišti. K akci se přihlásila neznámá turecká organizace. Do současné doby se nepodařilo zjistit, zda na palubě letadla bomba byla, či zda šlo o klamnou informaci.

b/ "Charta-77" připravuje ke 21. výročí internacionální pomoci v Praze i v dalších větších městech ČSR manifestace. Předběžně se má jednat o "pokojné demonstrace", jichž se mají zúčastnit zejména studenti. Kromě transparentů a hesel jsou připravovány i letáky, které mají být rozšiřovány před provedením akcí.

Dodatečně bylo zjištěno, že při příležitosti 40. výročí založení organizovala divadelní a literární agentura DILIA 21.6. 1989 besedu s čs. dramatiky. Mezi pozvanými byli Jiří HUBAČ, Oldřich DANĚK, Karel STEIGERWALD, Arnošt GOLDFLAM, Přemysl RUT a Daniela FISCHEROVÁ. Těsně před zahájením besedy se dostavil i Václav HAVEL, který byl přítomnými uvítán a usazen za předsednický stůl. V průběhu besedy byl na HAVLA vznesen pouze dotaz, co bude dělat. Odpověděl, že psát hry. Beseda trvala 2 hodiny, zúčastnilo se jí 50 až 80 osob. Za organizaci besedy byl odpovědný vedoucí divadelního odboru DILIE dr. LÁDEK, k němuž přijímá vedení agentury kárné opatření. Nepodařilo se však zjistit konkrétní osobu, která HAVLA na besedu pozvala.

Studentka fakulty žurnalistiky Univerzity Karlovy v Praze Markéta MAREČKOVÁ /1968/ organizuje na dny 20.-27. 8. 1989 tzv. POCHOD PROTI NÁSILÍ po trase Brno - Piešťany. O záměru jednala se signatářem "charty - 77" P. UHLEM a poté o akci informovala i zastupitelské úřady USA, Velké Británie, Francie a NSR, se zároveň zajistit co největší publicitu. Rovněž jednala na mezi-

národním oddělení ÚV Národní fronty ČSSR, kde však byl její požadavek na finanční zajištění akce odmítnut. Reagovala tím, že o pomoc hodlá požádat místopředsedu ÚV NF ČSSR s. Rohlíčka. Z předem připraveného programu akce plyne, že účastníci mají zasílat přihlášky na adresu MAREČKOVÉ a Petra ŽANTOVSKÉHO /oba z Pardubic/. Při pochodu mají být oblečeni v bílých oděvech, což má být symbolikou "pochodu proti násilí".

Maďarská tzv. nezávislá rozhlasová stanice "Nedělní noviny" finančně podporovaná z kapitalistických států, která kritizuje současnou politiku maďarské vlády a podporuje protisocialisticky orientované směry v maďarské společnosti, připravuje "rozhovory s římskokatolickými duchovními slovenské národnosti v ČSSR". Má se jednat o duchovní, kteří nejsou organizováni v SKD PIT a "chtějí vyjádřit své názory na současnou situaci v SSR a MLR". Pořad připravuje maďarský občan, kněz Jozef SZABO /1950/.

8. 7. 1989 v 08.15 hod. rozvinuly tři osoby před vchodem do budovy Čs. rozhlasu v Praze transparent s nápisem "24 hodin s vámi pro vás". Do vrátnice doručily písemný vzkaz, že jsou stoupenci tzv. Mírového klubu J. Lennona a žádají, aby byla veřejnost prostřednictvím rozhlasu informována o aktivitách tohoto a jemu podobných sdružení. Jednalo se o čs. občany Martina HOLATU /1964/, Jindřicha SVOBODU /1955/ a Janu MIKLUŠÁKOVOU /1964/, dělníky a ošetřovatelku v domově důchodců v Praze. Jmenovaní byli předvedeni na oddělení VB, kde se odmítli k věci vyjádřit, rovněž odmítli zaplatit blokovou pokutu, která jim byla uložena za spáchaný přestupek. Po provedení potřebných úkonů byli propuštěni.

Dodatečně bylo zjištěno, že 4. 7. 1989 uspořádali pracovníci ČKD Lokomotivka Praha RNDr. Petr BERÁNEK /1960/ a Tomáš SÝKORA /1962/ mezi spoluzaměstnanci podpisovou akci na podporu protisocialistické výzvy "Několik vět". Pod petici získali pouze asi 7 podpisů, proto od dalšího získávání ustoupili. Kdo akci zorganizoval a co se s prohlášením stalo není známo, neboť vedení závodu Lokomotivka provádělo šetření se záměrem řešit tuto záležitost interně a nikoho o ní neinformovat. Ředitel ing. RAMAJZL projevil v této souvislosti neodůvodněné obavy "ze zbytečného rozruchu a nepříjemností, které by vyvolalo šetření

orgány SNB". Pro snahy vnitřního protivníka získat podporu pro nepřátelské akce v dělnickém prostředí je příznačné, že následně bylo 6. 7. 1989 anonymně telefonováno do kanceláře předsedy CZV ROH a anonym žádal, aby byla v ČKD Lokomotivka zorganizována beseda na téma "socialistický pluralismus".

Dodatečně bylo hlášeno, že 5. 7. 1989 ve 12.15 hod. bylo u vchodu do závodní jídelny ČKD Polovodiče Praha protisocialisticke prohlášení "Několik vět". Ze shromážděných asi 100 osob nikdo prohlášení nepodepsal. Po 15 minutách byl leták odstraněn vedoucím oddělení zvláštních úkolů. Následným šetřením nebyly další letáky v závodě nalezeny.

7. 7. 1989 byl na území Prahy zjištěn výskyt celkem 12 letáků s texty na podporu odsouzených protisocialistických exponetů STÁRKA, VOJTKOVÉ a CIBULKY /2 kusy vylepeny na zastávkách MHD v Praze 4, 5 kusů na stanicích MHD v Praze 10 a 5 letáků vloženo do poštovních schránek občanů v Praze 5 v ulici U královské louky/. Po rozšiřovatelích se pátrá.

V některých obcích okresu Rimavská Sobota /Blhovce, Nová Bašta a OV CSEMADOKu v Rimavské Sobotě/ byla zjištěna již známá písemnost nacionalistického charakteru namířená proti národnostní politice ČSSR ve vztahu k maďarské národnostní menšině /o jejím výskytu jsme informovali v posledním období/. Písemnost je rozšiřována z Bratislavы, po rozšiřovateli se pátrá.

V Českých Budějovicích byl odhalen pisatel anonymního dopisu proděkanovi tamní pedagogické fakulty z března 1989, v němž byl příjemce označován za dogmatika spolehajícího se na podporu přátele z KV KSČ, za zástupce represí, věznění atd., čs. občan ing. Miloslav PROCHÁZKA /1950/, odborný asistent pedagogické fakulty, člen KSČ. O výsledku šetření byl informován děkan fakulty, který provede opatření k PROCHÁZKOVĚ ve vlastní kompetenci.

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

V průběhu 7. - 9. 7. 1989 nebyly závažné jevy a události tohoto charakteru zaznamenány.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a) Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 7. července 1989 ve 20.00 hodin došlo v objektu závodu STROJSMALT Medzev (okr. Košice-venkov) následkem zkratu kabelu k požáru výpočetní techniky připravené k instalaci. Byly zničeny 3 kusy páskové jednotky CM 5311 v hodnotě 355 000 Kčs, polovina diskového pultu MBEC 5067 v hodnotě 600 000 Kčs a poškozeno zařízení budovy. Celkem byla způsobena škoda 980 000 Kčs. Ke zranění osob nedošlo. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Košice-venkov.

Dne 8. července 1989 v 18.41 hodin vznikl požár textilní haly ve státním podniku Avia Ivančice (okr. Brno-venkov). Pravděpodobnou příčinou zahoření bylo samovznícení uskladněných gumožíní nebo odpadnutí žhavé okuje ze sloupu vysokého napětí situovaného v bezprostřední blízkosti objektu. Ke zranění osob nedošlo. Shořením konstrukce haly a uskladněného materiálu vznikla škoda ve výši asi 835 000 Kčs. Příčina požáru se zjišťuje. Přesná výše škody bude vyčíslena až po provedení inventury.

Vyšetřuje OS SNB Brno-venkov.

Dne 8. července 1989 ve 12.10 hodin došlo v katastru obce Sládkovičovo (okr. Galanta) při sklizni pšenice k požáru, který se dále rozšířil na dva stohy slámy. Ke zranění osob nedošlo. Shořením 31 hektarů pšenice a 480 tun slámy vznikla škoda asi 620 000 Kčs. Dle vyjádření znalce, byla příčinou požáru technická závada (roztavení ložiska) na kombajnu.

Vyšetřuje OS SNB Galanta.

V noci z 8. na 9. července 1989 se nad okresy Kladno, Mělník, Příbram, Rakovník a Mladá Boleslav přehnala silná bouře s deštěm. Po zásahu bleskem byly dvě osoby usmrcteny a dále došlo k požárům 6 objektů (stáje, kolny, stodoly) v socialistickém a osobním vlastnictví se způsobenou škodou 485 000 Kčs.

Vyšetřují příslušné OS SNB.

V nočních hodinách z 8. na 9. července 1989 se přehnala v katastru obce Chvalšovice (okr. Strakonice) silná bouřka, při které udeřil blesk do stromu, pod nímž se nacházelo 25 kusů jalovic. Jejich úhynem vznikla JZD Dřešín (okr. Strakonice) škoda asi 300 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Strakonice.

Dne 9. července 1989 v 02.37 hodin v obci Mlékojedy (okr. Mělník) vznikl po zásahu bleskem požár stáje střediska chovu koní. Zničením střešní konstrukce a shořením uskladněného sena a slámy vznikla majiteli, výrobnímu družstvu potrubář Neratovice (okr. Mělník), škoda ve výši asi 300 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Mělník.

Dne 9. července 1989 kolem 04.00 hodin v Chrastavě (okr. Liberec) došlo vlivem silné průtrže mračen k protržení sypané hráze lučního rybníka. Protržením hráze a následným zatopením suterénních prostorů rodinných domků vznikla škoda ve výši asi 350 000 Kčs. Další okolnosti případu se zjišťují za účasti znalce. Bylo zahájeno stíhání ve věci pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Liberec.

Dne 7. července 1989 kolem 13.30 hodin v ulici Pod lesem v Plzni vznikl v bytě [REDACTED] (nar. 1950) požár. Ke zranění osob nedošlo. Poškozením zařízení bytu a části domu byla způsobena „škoda převyšující 100 000 Kčs. Bylo zjištěno, že požár založil nezletilý syn majitele, který v dětském pokoji upustil hořící zápalku do krabice s papírem.

Vyšetřuje MS SNB Plzeň.

b) Násilná trestná činnost

Dne 9. července 1989 v 10.00 hodin v Chebu byla ve svém bytě nalezena mrtvá [REDACTED] (nar. 1923). Šetřením bylo zjištěno, že příčinou smrti je udušení z uškrcení. Dále na hlavě poškozené byly zjištěny tržnězhmožděné rány a doba smrti byla určena z 6. na 7. července 1989. Motiv činu se zjišťuje. Po pachateli se pátrá. Bylo zahájeno stíhání ve věci pro trestný čin vraždy.

Vyšetřuje KS SNB Plzeň.

c) Majetková trestná činnost

Příslušníky OS SNB Mladá Boleslav je realizována trestná činnost krádeže, kterou spáchal mladistvý [REDACTED] (nar. 1973, bytem Mladá Boleslav, učenec AZNP Mladá Boleslav) a 6 dalších spolupachatelů. Dne 6. července 1989 v odpoledních hodinách v Mladé Boleslavi vyrazili dveře bytu [REDACTED] (nar. 1930) a ze zásuvky stolu odcizili částku 229 000 Kčs, která byla u nich zajištěna.

Vyšetřuje OS SNB Mladá Boleslav.

Navazuje na DSZ ze dne 7. července 1989: k odcizení 4 ks ručních granátů F-1 a 10 ks palníků z municiho skladu VÚ 3607 Žamberk (okr. Ústí nad Orlicí). Jako pachatel byl zjištěn a dne 7. července 1989 zadržen voják základní služby svobodník ČSLA Pavel ČERNOHOUS (nar. 1969, z téhož VÚ). Jmenovaný je stíhán pro trestný čin nedovolené ozbrojování.

Vyšetřuje OS SNB Rychnov nad Kněžnou.

Navazuje na DSZ ze dne 6. července 1989: k vloupání do státního zámku Hrádek u Nechanic (okr. Hradec Králové) a odcizení historických předmětů v hodnotě asi 300 000 Kčs. Dne 7. července 1989 byli jako pachatelé zjištěni a vzati do vazby [REDACTED]
[REDACTED] (nar. 1969, bytem Praha 7, bez pracovního poměru),
[REDACTED] (nar. 1968, bytem Horoměřice, okr. Praha-západ)
a [REDACTED] (nar. 1969, bytem Praha 5). Dále bylo zjištěno, že [REDACTED] provedl vloupání do uvedeného zámku v noci na 21. července 1988 s hlášenou škodou asi 700 000 Kčs (uvedeno v DSZ ze 22. července 1988). Všichni jsou stíháni pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Při domovních prohlídkách u jmenovaných byly odcizené věci zajištěny.

Vyšetřuje OS SNB Hradec Králové.

Ve dnech 7. až 9. července bylo na území ČSSR hlášeno 149 případů krádeží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	16	29	17	30	23	1 444 000
SSR	17	8	4	3	2	151 300
ČSSR	33	37	21	33	25	1 595 300

d) Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dne 8. července 1989 v 18.45 hodin došlo v katastru obce Prostřední Bečva /okr. Vsetín/ při vápnění lesní plochy k havárii letadla M-18 Dromedár s.p. Slov-air Bratislava pilotovaného [REDACTED] (nar. 1943, bytem Přerov). Při nehodě pilot letadla zahynul, mechanik [REDACTED] (nar. 1947, bytem Valašské Meziříčí, okr. Vsetín) utrpěl těžké a při hasebním zásahu [REDACTED] (nar. 1963, bytem Prostřední Bečva) lehké zranění. Zničením letadla vznikla škoda asi 1 500 000 Kčs. Ke zranění dalších osob nedošlo. Příčina havárie se vyšetřuje. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Vsetín.

Dne 7. července 1989 ve 12.12 hodin došlo na trati mezi železniční stanicí Galanta a Šala k vykolejení 17 vozů nákladního vlaku, vedeného strojvedoucím [REDACTED] (nar. 1948, bytem Nové Zámky, pracovník depa ČSD Nové Zámky). Provoz na trati byl přerušen v obou směrech. Ke zprůjezdění trati v obou směrech došlo dne 8. července 1989 v 19.30 hodin. Ke zranění osob nedošlo. Oblastnímu ředitelství ČSD Bratislava vznikla škoda nejméně 500 000 Kčs. Příčina nehody je předmětem vyšetřování orgánů SNB a ČSD. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Galanta.

Dne 8. července 1989 v 16.54 hodin v Žilině - Lietavské Lúčke řidička osobního automobilu [REDACTED] (nar. 1962, bytem Žilina, zdravotní sestra) nerespektovala výstražnou zvukovou a světelnou signalizaci, vjela na železniční přejezd ČSD, kde se střetla s projíždějícím osobním vlakem vedeným strojvedoucím [REDACTED] (nar. 1963, bytem Čadca). Při nehodě byla řidička usmrčena a její tři spolujezdskyně utrpěly zranění s dosud nestanovenou dobou léčení. Ke zranění

osob ve vlaku nedošlo. Způsobená škoda na vozidle a vlaku činí asi 10 500 Kčs. Provoz na trati byl obnoven v 19.20 hodin.
Vyšetřuje OS SNB Žilina.

Dopravní nehody ve dnech 7. až 9. července 1989

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	591	5	35	3 047 900
SSR	244	3	24	1 079 300
ČSSR	835	8	59	4 127 200

e) Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Ve dnech 21. a 22. června 1989 proběhla na území Středočeského kraje bezpečnostní akce zaměřená na kontrolu motorových vozidel. Bylo odhaleno 39 trestných činů, 23 přečinů, vypátráno 8 vozidel a 4 hledané osoby. Do akce bylo zapojeno kromě příslušníků VB 229 členů PS VB.

Akci organizovala správa VB Středočeského kraje.

Dne 8. července 1989 v 16.50 hodin v úseku pohraniční roty PS Boří les v katastru obce Poštorná (okr. Břeclav) byli za použití 6 varovných výstřelů zadrženi pro pokus o ilegální přechod státní hranice z ČSSR do Rakouska kanadský státní příslušník trvale žijící v PLR Florián PUKA (nar. 1967) a občan PLR Ryszard WALENIA (nar. 1962). Střely nedopadly na území sousedního státu.

Vyšetřuje KS SNB Brno.

Ve dnech 7. až 9. července 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu a pokus o ilegální přechod státní hranice z ČSSR do NSR a Rakouska 5 občanů NDR, 4 PLR a 3 ČSSR.

Hranici se socialistickým státem narušilo 10 občanů ČSSR a 5 NDR.

Pro vniknutí na území ČSSR z NSR byl zadržen 1 občan ČSSR.

Ze zájezdů organizovaných čs. cestovními kancelářemi do Jugoslávie, NSR, Rakouska, Itálie, Řecka a Španělska se nevrátilo 42 občanů ČSSR.

Z emigrace v NSR, USA, Jugoslávie a JAR se vrátili 4 občané ČSSR.

5. Názory a nálady obyvatelstva

Při zjišťování reagence obyvatel na protisocialistickou výzvu "Několik vět" ve Středoslovenském kraji byly zjištěny pouze 2 případy spontánního souhlasu a snahy připojit se k podpisové akci. Jde o dvě osoby z řad inteligence.

Pracovníci n.p. Sukno Humpolec /Jihočeský kraj/ kriticky poukazují na to, proč nejsou osoby, které stojí za nelegálními strukturami, ve sdělovacích prostředcích uváděny plnými jmény včetně zaměstnání, finančních příjmů a postavení jejich dětí. Odhalená trestná činnost skupiny osob v Severočeském kraji by podle jejich názoru měla být účinněji využita k boji s opozicí a k odhalení jejich skutečných záměrů.

Pracovníci elektrotechnické fakulty Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě živě diskutují o publikovaném článku "Kdo seje vítr". Požadavky "charty - 77" označují za nesmyslné, ale na druhé straně je neuspokojuje průběh přestavby v ČSSR. Převládá názor, že současné stranické a státní vedení není schopno tento proces uskutečnit.

Na většině pracovišť k.p. MEZ Mohelnice byl zaměstnancům po informaci o výzvě "Několik vět" předložen požadavek, aby z podniku byla odeslána rezoluce odsuzující uvedenou akci. Pracující však požadovali seznámení s celým textem výzvy s tím, že pokud k tomu nedojde, mají proti odeslání odsuzující rezoluce námitky. Zaměstnanci je rovněž kritizována současná situace v MEZu, který je již více než rok součástí státního podniku, ale nic se nezměnilo. Přestavba nepřinesla nic konkrétního a nikdo v MEZu v ní již nevěří.

U členů strany ve s.p. Vědeckotechnické a obchodní služby mlýnskopekárenského průmyslu Praha /VTOS/ klesá důvěra k politice KSČ s tím, že se o všem pouze hovoří, ale vůbec nic se nemění k lepšímu. Členská základna poukazuje na vývoj situace v PLR, v MLR a na váhavý postup při realizaci změn v čs. národním

hospodářství. K negativní odezvě dochází i mezi kandidáty KSČ, kde se vyskytl případ odmítnutí vstupu do strany, "protože je to dnes nemoderní a nebezpečné". Obdobný názor byl zjištěn i u člena Rady pracujících při jeho získávání za kandidáta strany. Došlo i k případu odevzdání členské legitimace KSČ dlouholetým členem a funkcionářem strany při jeho odchodu do důchodu.

Podle názoru předního exponenta tzv. OBRODY v Brně mnozí členové strany nesouhlasí se současnou politikou ÚV KSČ a "začínají to dávat najevo". S velkým zájmem jsou očekávány výsledky diskusí na okresních a krajských konferencích KSČ před XVIII. sjezdem strany. Očekává se ostrý průběh konferencí s tím, že "vyšší straničtí funkcionáři budou mít starosti s reakcí na diskusní příspěvky".

Členové JZD Rudíkov /okr. Třebíč/ zastávají názor, že zdražení nafty povede k prohloubení diferenciace mezi zemědělskými podniky v rovinatých a kopcovitých oblastech. Nepříznivé podmínky se zákonitě odrazí v nákladech na výrobu a tím i v cenách produktů. S přestavbou se v uvedené obci spojuje i uvolnění činnosti nábožensky orientovaných osob a nejrůznějších živlů. Množí se případy slovního napadání členů KSČ a uvolňování kázně, zejména u mladých lidí.

Dne 9. července 1989 v 11.00 hodin v Martině řidič nákladního služebního automobilu vojín Sovětské armády Oleg Nikolajevič SUDERENKO (nar. 1970, zařazen u VÚ v Ružomberku, okr. Liptovský Mikuláš) při vyjíždění z vedlejší silnice nedal přednost v jízdě osobnímu automobilu řízenému [REDACTED] (nar. 1950, bytem Zubří, okr. Vsetín) a střetl se s ním. Při nehodě byla lehce zraněna spluzejdkyně [REDACTED]. Na automobilech vznikla škoda asi 20 500 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Martin.

Dne 9. července 1989 v 05.45 hodin byl v Plzni kontrolován podnáplý řidič osobního automobilu seržant Sovětské armády Sergej Vladimirovič ZEMCOV (nar. 1968, zařazen u VÚ 75157 Bohdaneč u Pardubic). Jmenovanému byl proveden odběr krve na zkoušku alkoholu."

Vyšetřuje MS SNB Plzeň.

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

ved. FMW
ředitel SSSN
s. Piščík
s. Komárek
OMS

Dne 8. července 1989 v 03.00 hodin oznámil na OS SNB Humenné [] (nar. 1953, bytem Humenné, člen PS VB), že téhož dne v 02.55 hodin byl před hotelem Karpatia v Humenném fyzicky napaden hlídkou VB. Do hlídky byli veleni pprap. SNB Michal SVIČIN (nar. 1965, člen KSS, 2 x disciplinárně řešen pro alkohol) a nstržm. SNB Miloš TORNAY (nar. 1967, ťba IPS OO VB Humenné). Na OS SNB Humenné bylo u jmenovaných dechovou zkouškou zjištěno požití alkoholu. Ke zranění [] nedošlo. Další okolnosti případu a míra zavinění příslušníků SNB se zjišťuje.

Vyšetřuje Inspekce náčelníka KS SNB Košice.

Dne 9. července 1989 kolem 00.05 hodin na kolej Jarov v Praze 3 přišli dva dosud neznámí muži, údajně jeden ve stejnokroji příslušníka VB v hodnosti nadstrážmistra a druhý v civilu, kteří prováděli kontrolu pokojů občanů VSR. Na pokoji č. 166, za přítomnosti ubytovaného [] (nar. 1954) prohledali místnost a poté vypáčili dveře ve stěně zabudované skříně, z níž odcizili částku 34 900 Kčs, fotoaparát a riflovou bundu. Způsobená škoda činí asi 39 400 Kčs. Po pachatelích odcizených věcech se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Praha 3.

Dne 7. července 1989 kolem 17.30 hodin na silnici u obce Tlučeň (okr. Litoměřice) řidič služebního osobního automobilu pprap. SNB Milan ROZSÍVAL (nar. 1957, zařazen jako řidič- mechanik Správy pro plán, rozpočet a sociální zabezpečení FMV) z dosud nezjištěné příčiny se uprostřed vozovky střetl s protijedoucím nákladním automobilem Severočeských konzerváren a drožďáren Ústí nad Labem řízeným [] (nar. 1945, bytem Ústí nad Labem). Při nehodě byl ve služebním voze těžce zraněn mjr. SNB Josef PELC (nar. 1942, zařazen na Správě SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje), ROZSÍVAL a další 2 příslušníci SNB lehce. Způsobená škoda na vozidlech činí asi 42 000 Kčs. Míra zavinění dopravní nehody se šetří. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví.

Vyšetřuje OS SNB Litoměřice.

Dne 8. července 1989 v 01.00 hodin došlo v katastru obce Myslibořice, (okr. Třebíč) k havárii osobního služebního vozidla FMV, které řídil podnapilý pprap. SNB Oldřich ŠVANDA (nar. 1943, bytem Praha, starší referent VI. správy SNB). U řidiče, který vyjel s vozidlem mimo vozovku a narazil do stromů, byla dechová zkouška na alkohol pozitivní. Odběru krve a moče se pprap. ŠVANDA odmítl podrobit. Při havárii utrpěl zranění bez pracovní neschopnosti, na služebním vozidle vznikla škoda ve výši 15 000 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Třebíč.

Dne 9. července 1989 v 00.15 hodin v Bernecké ulici v Šáhách (okr. Levice) podnapilý řidič služebního osobního automobilu pprap. PS Andrej BOTKA (nar. 1958, bytem Nenice, okr. Velký Krtíš, člen KSČ, referent OSH Šáhy) přejížděl cyklistu a na levé straně vozovky narazil do zaparkovaného vozidla. Ke zranění osob nedošlo. Způsobená škoda na obou vozidlech činí 5 000 Kčs. Řidiči byl zadržen řidičský průkaz a odebrána krev na zkoušku alkoholu.

Vyšetřuje OS SNB Levice.

Dne 8. července 1989 v 16.40 hodin na křižovatce ulic v Českých Velenicích (okr. Jindřichův Hradec) cyklistka [REDACTED] (nar. 1922, bytem České Velenice) nedala při odbočování vlevo přednost v jízdě protijedoucímu služebnímu motocyklu řízeném mjr. SNB Tomášem KUČEROU (nar. 1956, bytem Třeboň, okr. Jindřichův Hradec, sl. zařazen 3. správa FMV). Při střetu byla cyklistka usmrcena. Způsobená škoda na motocyklu a jízdním kole činí 600 Kčs. Bylo zahájeno stíhání ve věci pro trestný čin ublížení na zdraví.

Vyšetřuje OS SNB Jindřichův Hradec.

Dne 9. července 1989 v 03.30 hodin na silnici v obci Dolná Strehová (okr. Velký Krtíš) podnapilý řidič služebního osobního automobilu nstržm. SNB Ivan BORNAI (nar. 1964, býtem Dolná Strehová, sl. zařazen jako SIPS tamtéž) při míjení s protijedoucím vozidlem v důsledku nepřiměřené rychlosti vjel do protisměru, kde narazil do betonového můstku. Ke zranění osob nedošlo. Způsobená škoda na osobním automobilu činí asi 3 000 Kčs. Odběr krve na zkoušku alkoholu řidič odmítl.

Vyšetřuje OS SNB Velký Krtíš.

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

ved. FMV
s. Pilay
s. Komíček

Situace v Slovenskej straně svobody

Po odchodu JUDr. Jozefa DOŠI z funkce vedoucího sekretariátu ÚV Slovenskej strany svobody vzrůstá nespokojenost radiálne orientovaných členov strany se sekretariátem ÚV, ktorý podle nich není schopen připravovať požadované materiály na zasedanie sekretariátu, predsedníctva a ÚV včas a ve vyhovujúci kvalite. Z uvedeného dôvodu nebyly rovnako prijaty programové materiály, ktoré mely formulovať vlastnú identitu strany, protože jejich zpracovateľ vychádzeli ze súčasnej orientácie a postavenia Slovenskej strany svobody v Národní fronte. Situácia využíva v súčasnosti prospěch DOŠA, ktorý v kuloárech hodnotí vedenie strany ako neschopné.

Tajemník západoslovenského krajského výboru strany svobody Silvestr MINAROVIČ motivovaný iniciatívou východoslovenského krajského výboru strany svobody aktivizuje činnosť členskej základny na prednostné získávanie členov strany z řad věřících. MINAROVIČ se pri tom spolehl na podporu křídla věřících v Slovenskej strane svobody, se kterými společně hodlá takto připravit podmínky, aby mohli na nadcházejícím sjezdu strany prosadit také zodpovídající změnu názvu strany.

/XII. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš

s. Hoffmann

s. Janák

vedení FMV
I, II a XII správa SNB

Protinávrh "Hnutí za občanskou svobodu" na novou ústavu ČSSR

Hnutí za občanskou svobodu vydalo "Zpravodaj č. 4", který obsahuje návrh HOS na novou ústavu ČSSR. Tento návrh má být protiváhou návrhu ústavy vypracovaný oficiálně zřízenou ústavní komisí.

Principy nové ústavy jsou navrhovány HOS, ale mají být schváleny i dalšími "nezávislými iniciativami". Podle sdělení BATTĚKA HOS a další iniciativy budou prosazovat uvedený návrh, protože se na těchto principech již shodly.

/II. správa SNB /

vedení FMV

I. a II. správa SNB

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hoffmann
- s. Fojtík
- s. Hegenbart

Zpravodaj

Hnutí za občanskou svobodu

CÍSLO 4

CERVEN 1989

Vášení spoluobčané,

předkládáme k diskusi účastníkům Hnutí za občanskou svobodu i všem ostatním zájemcům principy, které by se - podle našeho názoru - měly promítout do znění nové ústavy. Nejde tedy o návrh článků ústavy, nýbrž o zásady, které by nová ústava měla respektovat.

Po zpracování Vašich připomínek se pokusíme vypracovat ideový návrh ústavy.

Připomínky zasílejte na adresy členů Prozatímního koordinačního výboru HOS.

Principy nové ústavy

Žádná společnost si nemůže dovolit žít a fungovat bez určitých pravidel. V moderních společnostech jsou obvykle hlavní zásady součítí občanů stanoveny ústavou. Z ní jsou pak odvozena a jí striktně podléhají všechna další podrobnější pravidla: jak jednotlivé zákony, tak aktuální rozhodnutí výkonné moci.

Jsme rozhodnými stoupenci demokratického uspořádání vztahů mezi občany, navzájem i v celé společnosti. Nevedou nás k tomu jen důvody ideové a mravní, ale také prosté historické konstatování, že v posledních stoletích se společnosti, organizované na demokratickém principu - bez ohledu na konkrétní formu vlády - ukázaly jako nejefektivnější co do spravedlnosti, humanity a v neposlední řadě i prosperity.

Demokracii je cílem nábor, že občané jsou zde kvůli státu. Masaryk se ve svém prvním presidentském poselství k sněmovně dovolává Lincolnovy definice demokracie (vláda lidu, lidem a pro lid) a praví: "Podstatou demokracie je v administraci a samosprávě. Demokracie není panování, nýbrž prací k zabezpečení spravedlnosti, humanity a v neposlední řadě i prosperity."

Demokratický princip, jak byl rozpracován od antiky až po dnešek, předpokládá, že všechna moc je odvozena z vůle lidu, že si však současně tato vůle ukládá nepřekročitelné meze, zavazující ji respektovat morálku a přirozené právo, chránit práva jednotlivů, specifických menšin i momentální opozice, jak i umožňovat pluralitu všech těch názorů, postojů a ráží, které otevřeně nezměrují k násilné likvidaci demokratické společnosti.

Právě ústava obvykle stanoví ona základní "pravidla hry", jimiž jsou podřízeny jak vzájemné vztahy občanů, tak poměr mezi občany a státem. Ústava deklaruje nezadatelná práva občanů, současně však také autoritu státu a jeho zákonů, nakolik byly z vůle lidu a ve prospěch lidu shledány rozumnými a nevyhnutelnými. Tuto autoritu propojuje ústava také podmíněně - rozhodně ne silou, které by podřídily vztahy mezi násilí - hodlaly provokovat neomezenou svévoli. Proto je vskutku dobrá ústava spíše výčtem nepřekročitelných mezei mocí, jejího striktního rozdělení na oblast zákonodárnou, výkonnou = soudní a mechanismu její kontroly, než nějakým pozitivním programem povznesení společnosti.

Odpovídá to tradici demokracie. Její základní problém totiž netkví jen v tom, jak zabezpečit vládu většiny, ale také v tom, jak zabránit jejímu zneužití. Demokratická společnost může velice dobře fungovat i bez psané ústavy - pomineme-li dávnou minulost, viz příklad současné Velké Británie. Naopak špatná ústava - špatná nejen v tom smyslu, že by přímo deklarovala všechny zhoubné a nemravné, ale třeba jen v tom, že neskytá dostatečné záruky lidských práv a že se vyjadřuje příliš ideologickým jazykem a deleguje příliš mnoho pravomoci na jiné zákonné a dokonce podzákonné normy - se může ze záruky demokratické vlády změnit v principiální překážku jejího uplatnění a nástroj totalitního zotročení.

Proto, máli naše budoucí ústava plnit svou funkci základního kamene demokratické, spravedlivé a na humanitních principech založené společnosti, měla by se - kromě jiného - držet následujících zásad:

1) Měla by být co možno atraktivní, právně přesná a hlavně zcela zbavená ideologických pojmu a konstrukcí typu "pracující lid", "marxisticko-leninský vědecký světový názor", "socialistické společenské a státní zřízení", "vedoucí úloha" apod.

2) Neměla by obsahovat neurčité a časově nevymezené omezení státní suverenity, význam na tu či onu politickou alianci či cokoli podobného. Suverenita republiky může být omezena jen řádnými smluvními závazky, a přijatými ustanoveními mezinárodního práva, jejichž služitelnost s ústavou potvrdil ústavní soud.

V dalším textu předkládáme některé principy, z nichž by měla vycházet připravovaná ústava. Tyto návrhy si nečiní nárok ani na definitivnost ani na úplnost: předkládáme je k široké diskusi a soustředujeme se především na problémy, které jsou podle našeho názoru v současné ústavě opomíнутý nebo řešeny zcela nevhodně.

I. Principy státního zřízení

Československo je demokratickou republikou, založenou na zastupitelském principu. Moc je rozdělena mezi zákonodárné, výkonné a justice orgány. Výkonné orgány jsou odpovědné orgánům zákonodárným, přičemž tyto jsou voleny rovnými, přímými a tajnými volbami.

Ústava nesmí zakotovovat privilegované postavení žádné strany ani jiné organizace.

Československo je federací dvou národních republik, České a Slovenské. Dosažadní ústavní pravomoc obou republik není možno omezovat pod řádnými závazkami. Naopak by bylo vhodné, kdyby vedle československé ústavy existovaly i ústavy obou republik. Všeobecné deklaraci dosažadní ústavy o dobrovolném svazku dvou rovnoprávných národů by měl být dán reálný právní základ ústavním postulováním práva na národní sebeurčení až po eventuální odtržení. V rámci České republiky je třeba nově vymezit postavení Moravy s respektem k její historické a kulturní specifickosti.

Československá republika i obě národní re-

publiky mají své státní symboly, znak, vlajku a hymnu. Nová ústava by měla snulovat necitlivé zásahy do tradiční podoby těchto symbolů, pro - vedené v posledních čtyřiceti letech.

II. Práva občanů

- Všem československým občanům se zaručuje:
- ochrana osobní svobody a ochrana osobnosti, rodiny a majetku;
 - svoboda pobytu a pohybu na území státu, svoboda opustit stát a kdykoli se do něj vrátit;
 - svoboda svědomí a přesvědčení;
 - svoboda projevu;
 - svoboda přijímat a lídit informace, včetně přístupu k veřejným sdělovacím prostředkům;
 - svoboda shromažďovací;
 - svoboda spolčovací; včetně svobody zakládat odborové sdružení a politické strany nebo kluby;
 - rovnoprávná účast na správě své země - především právo volit a být volen nesmí podléhat žádné politické diskriminaci;

Tato práva a svobody musí ústava zabezpečit minimálně v rozsahu, stanoveném Paktu o občanských a politických právech. Případná omezení těchto práv z důvodu ohrožení národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku musí být v ústavě a v příslušných zákonech definována tak, aby nemohla být zneužita proti duchu těchto práv a svobod.

III. Hospodářství a ekologie

V souladu s manifestem HOS se domníváme, že ústava by měla zaručit pluralitu forem hospodářského podnikání, a to na základě společenského, družstevního, obecního i soukromého vlastnictví výrobních prostředků. Konkrétní rozvoj těchto forem a jejich vztahy je věcí vývoje a hospodářské politiky, která musí respektovat politickou vůli občanů a obecný prospěch. Současně musí ústava zabezpečit ochranu zákonného nabytého majetku.

V ústavě by mělo být nové ustanovení o ochraně krajiny a životního prostředí.

IV. Sociální práva a jistoty

Zaručovaná dosavadní ústavou, někdy pouze deklarativně, je nutno bezpodmínečně doplnit zárukami pro nerávničou iniciativu společnosti v této oblasti. Patří sem například právo na svobodnou odborářskou činnost včetně práva na stávku nebo možnost vytváření různých družstevních, svépomocných a charitativních sdružení.

V. Svoboda výchovy, kultury a vědeckého bádání

Výchova se má dít v duchu humanistických tradic. Všichni občané musí mít rovný přístup ke vzdělání. Podle obou Paktů o lidských právech jsou to výhradně rodiče, kdo mají právo rozhodovat o morální a náboženské výchově svých dětí a kdo současně mají mít možnost volit pro ně školy odpovídajícího zaměření, včetně škol zřízených mimo oblast státního školství.

Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby nesmí podléhat žádným ideologickým omezením. Obě tyto oblasti by měly být organizovány tak, aby se uplatnil princip pluralismu a volné soutěže.

VI. Náboženská práva

Náboženská svoboda je zaručena ústavou a nikdo nesmí být pro své náboženské přesvědčení a pro jeho projevy diskriminován. Tato svoboda zahrnuje právo projevovat svou víru sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, a to prováděním náboženských úkonů a obřadů, vyučováním, řízením publikací apod. Náboženská svoboda zahrnuje právo věřících a církvi organizovat se podle svých vnitřních norm a bez zásahu státu si vybírat své duchovní představitele.

VII. Práva národnostních menšin

Kromě obou státních národů žije ve spojené republice značné množství příslušníků národnostních menšin: Maďarů, Poláků, Ukrajinců - Rusínů, Němců, Cikánů - Romů a Židů. Je nevyhnutelné uznat existenci obou posledně zmíněných národností, které dosavadní ústavní zákon pomíjí (ač Cikáni - Rómové jsou druhou nejpočetnější menšinou v ČSSR). Příslušníkům národnostních menšin musí být nad rámec běžných občanských práv zajištěna specifická menšinová práva, individuální i kolektivní. Stát bude usnadňovat styk národnostní menšiny s jejím kmenovým národem a bude všechně podporovat rozvoj školství a kultury národnostních menšin v jejich vlastních jazycích. Jakákoliv forma programové asimilace menšiny je ústavně zakázána.

VIII. Justiční systém

Soudní soustava musí být bezpodmínečně doplněna o Ústavní soud a o soustavu správních soudů. Ústavní soud bude povinen, a to i na základě individuálních návrhů občanů, zkoumat soudad zákonů, předpisů nižší úrovně a jejich konkrétně použitých interpretací s ústavou ČSSR. Zjistí-li nesoulad, má právo a povinnost učinit těchto zákonů i z nich odvozených rozhodnutí pozastavit. Správní soudy budou povinny nařídit, kteréhokoli účastníka správního řízení přezkoumat jakékoli správní rozhodnutí. Soudcové v věcech nejvyšších soudních grémia by měli být voleni, a to na období velmi dlouhé, aby se tak zabezpečila jejich nezávislost.

Dále navrhujeme zvážit možnost zavedení porotních soudů. Navrhujeme zavést instituci vyšetřovacího soudu, který by na rozdíl od dnešní komplikované symbiozy policejního vyšetřovatele a prokurátora nesl plnou odpovědnost za průběh trestního řízení. Role a možnosti obhajoby v trestním řízení by měly být posíleny. Posléze by měla být obnovena možnost soukromé žaloby ve věcech trestních, zvláště v těch případech, kdy žalované-trestné činy byly spáchány státními orgány nebo jejich příslušníky.

IX. Branná povinnost

V ústavě by mělo být ustanovení, že nikdo nesmí být nucen k službě ve zbrani, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo náboženským přesvědčením. Pro tyto "odpírače" musí být zřízena náhradní pracovní služba nemilitárního charakteru.

Prozatímní koordináční výbor
26. června 1989 Hnutí za občanskou svobodu

Rudolf Battěk,	Křížíkova 78, 186 00 Praha 8
Václav Benda,	Karlovo nám. 18, 120 00 Praha 2
Pavel Bratinka,	Sukova 3, 160 00 Praha 6
Ján Čarnogurský,	Adlerova 10, 841 02 Bratislava - Dúbravka
Jaromír Glac.	Kevelouni 254 735 32 Říčkovice
Tomáš Hradílek,	Záhradní 892, 751 31 Lipník nad Bečvou
Ladislav Lis,	Šírová 1228, 182 00 Praha 8
Ivan Mašek,	Na Štánkovci 16, 160 00 Praha 6
Pavel Mauman,	Spálová 24, 162 00 Praha 6
Jan Rumel,	Kremlská 104, 100 00 Praha 10
František Řehánek, Lodekovicova u Brna 335, 664 31	
Jaroslav Šabata,	Chorázova 3, 602 00 Brno
Milan Šimečka,	Pražská 35, 800 00 Bratislava

Hodnocení vnitropolitické situace v ČSSR západními diplomaty

Velvyslanec NSR Hermann HUBER a rakouský velvyslanec Karel PETERLIK vyslovili podiv nad tím, že slavnostní mše na počest 90. narozenin pražského arcibiskupa kardinála Františka TOMÁŠKA - se až na vedoucí církevního úřadu, JANKŮ a JELÍNKA - nezúčastnil nikdo z československé nebo české vlády. Podle PETERLIKA je to "měřítko intolerance k církvi", zejména když se oslav zúčastnili církevní funkcionáři (Kirchenfürsten) z celé Evropy. "Je to nerozumné a nediplomatické", dodal HUBER.

Podle PETERLIKA se "utvrdil tón režimu vůči dizidentům". PETERLIK vyslovil obavy, že se "Praha rozhodla pro čínské řešení". Důkaz viděl v odpovědi Rudého práva na "Několik vět", které sám považuje za obdobu "2 000 slov" z roku 1968. Nezdá se mu však, že by oněch "Několik vět" obsahovalo ty hrozby, které Rudé právo z nich vyvazuje. Vysvětlil zároveň HUBEROVI obsah "vět" i reakci Rudého práva. "Analýza pochází od stejných lidí, kteří svými analýzami přivolali roku 1968 břežněvovská vojska, mínil dále PETERLIK a dodal, že mezi iniciátory "vět" neuvedlo Rudé právo Václava HAVLA, protože jeho jeméno vyvolává ve světě "okamžitě reakci proti pražské vládě". Domnívá se, že "celá akce za několik dní skončí a než začne nová divadelní sezóna, bude zapomenuta, protože vedení je proti hercům bezmocné. Akce bude stejně kontraproduktivní, jako obdobné akce dříve".

/II. správa SNB /

Rozdělovník:

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hoffmann
- s. Fojtík
- s. Hegenbart

vedení FNV
I. a II. správa SNB

Reakce na vyhoštění I. tajemníka ZÚ USA v Praze

V návaznosti na vyhoštění I. tajemníka politického oddělení ZÚ USA v Praze Roberta NORMANA byla zaregistrována značná aktivita jmenovaného při kontaktech na představitele opozice ČSSR, především z řad členů "charty-77", církevní představitele a pracovníky kanadského velvyslanectví.

V době od 27.6.1989 do 3.7.1989 uskutečnil NORMAN celou řadu kontaktů, některé opakovány, s čs. disidenty (URBÁNEK, PALOUŠ, VONDRA, UHL, V. BENDA, TOMÁŠEK, LIS - v Sosnové, V. a I. HAVLOVI - 30.6. večeře na Terasách Barrandov, 2.7.1989 je navštívil na chalupě ve Vlčicích/).

V období mezi prohlášením za nežádoucího v ČSSR do odjezdu NORMAN podstatně omezil svoje styky se ZÚ USA v Praze. Značně aktivní však byl v kontaktech na pracovníka kanadského velvyslanectví GUIMONDA.

Stykovou bázi NORMANA převzal do využití pravděpodobně rada politicko ekonomické sekce BOND, který navázal kontakty na většinu hlavních styků NORMANA z řad čs. opozice. Stejně jako NORMAN udržuje i BOND časté kontakty na pracovníky kanadského velvyslanectví především na GUIMONDA.

Na dotazy západních žurnalistů, týkající se vyhoštění NORMANA z ČSSR nebyly do 1.7. 1989 ze strany ZÚ USA poskytovány žádné informace a tazatelé byli odkazováni na STADEP. Dne 1.7. 1989 bylo na ZÚ USA doručeno oficiální stanovisko STADEPU a toto přečetla GAWRONSKI dopisovateli agentury AP PEDDYMU. V uvedeném stanovisku je vyhoštění NORMANA charakterizováno jako neopodstatněné a je hodnoceno jako zjevná odveta vlády ČSSR na vyhoštění československého diplomata z USA.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš

s. Hegenbart

vedení FMV

I. a II. správa SNB

Názory západoněmeckého diplomata

Ekonomický rada ZÚ NSR v NDR KOLLER analyzoval nutnost spolupráce Československa ve špičkové technice s nesocialistickými zeměmi a zjistil, že jako jediná schopná země řešit tuto problematiku v socialistických zemích je NDR, která ale nemá kapacity uspokojit socialistické země, včetně ČSSR. KOLLER se snažil zjistit kdo bude tvořit společný trh socialistických zemí za současné situace v RVHP. Svojí analýzou dospěl k závěru, že stejný názor mají i průmyslnické kruhy v NSR, že nejbližší vývoj v ČSSR bude analogický s PLR a MLR. Podivuje se, že stále k této situaci ještě nedochází.

K čs. aktivitám v této oblasti uvedl, že v ekonomických sdruženích, obchodních a průmyslnických kruzích převládá názor, že:

- pod přestavbou se interpretuje zhroucení plánování a návrat k tržní ekonomice jako jedinému možnému vývoji;
- za uvolněných podmínek vidí možnosti spolupráce, ale hledají stoprocentní právní jistoty a záruky, postup přestavy je v ČSSR podle nich pomalý;
- mají eminentní zájem zjistit, jaký je další postup se směnitelností čs. koruny, jak je vázán na směnitelnost rublu;
- z jakých zdrojů hodlá ČSSR financovat modernizaci průmyslu;
- jak probíhá přestavba RVHP a jaký bude společný postup k EHS.

/II. správa SNB/

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Lenárt
s. Knotek
s. Hegenbart

vedení FMV
I. a II. správa SNB

K některým aktuálním aspektům politiky vlády NSR vůči ČSSR a záměrům
H.D.GENSCHERA pro jednání v Praze 12.-13. července 1989

Západoněmecká vláda posuzuje relaci NSR-ČSSR v linii závěrů jednání spolkového kancléře Helmuta KOHLa v ČSSR v roce 1984. Úřad spolkového kancléře /BKA/ se přitom opírá i o výsledky březnového jednání ministerského ředitele a vedoucího oddělení BKA Horsta TELTSCHIKA v ČSSR.

BKA považuje za rozhodující ve vztazích s ČSSR taková opatření, jež umožní rozšířování "mezilidských kontaktů". Klade důraz na oboustrannou výměnu mládeže a urychlené zřízení kulturních informačních středisek. Za další zájmové otázky z hlediska důležitosti považuje zlepšení dopravy mezi oběma státy, především rozšíření sítě hraničních přechodů a vzájemné propojení dálniční sítě. BKA je toho názoru, že výstavbu dálnice mezi Ambergem a Plzní by urychlilo vybudování prozatím, v první fázi, pouze dvoupruhové dálnice, tzn. jedné poloviny její budoucí šíře. V popředí zájmu BKA jsou i otázky spjaté s ochranou životního prostředí. Rozvoj obchodních vztahů s ČSSR nepovažuje již za prioritní záležitost.

Bonnské ministerstvo zahraničních věcí /AA/ vychází ve vztazích s ČSSR rovněž z linie KOHLOva kabinetu. V současné etapě uvolňování vztahů Východ-Západ nabývá opět na významu koncepce tzv. východní politiky dlouhodobě prosazovaná vicekancléřem a ministrem zahraničních věcí NSR H.D. GENSCHEREM, jež je zaměřena na tzv. nenásilnou formu vlivové politiky vůči ZSS. Zvýrazňuje zejména roli svobody jednotlivce, volnou výměnu informací a pohyb osob mezi státy Východu a Západu. Z hlediska GENSCHEROVY koncepce má důležité místo proces přestavby v SSSR, MLR a PLR. GENSCHER jej nadále považuje za základní předpoklad komplexu vnitřních změn v ZSS, jež by zároveň přispěly k větší otevřenosti vztahů Východ-Západ.

Západoněmecká strana pozorně sleduje vývoj přestavby v ČSSR. AA hodnotí tendence ve vývoji v politické oblasti v ČSSR jako oslabování vazeb na SSSR, především v ideologické oblasti. Odhaduje, že to bude mít negativní dopad i na sféru čs. ekonomických vztahů, například při řešení zakázek zbrojního průmyslu, výroby technologických zařízení pro jadernou energetiku apod. Celkově však hodnotí ČSSR z hlediska průběhu vnitřních reforem jako "konzervativní stát". Bonnské ministerstvo zahr. věcí průběžně sleduje a dokumentuje dodržování závazků, přijatých na VNS KBSE, ze strany ČSSR. Uložilo západoněmeckým vědeckým ústavům zabývajícím se výzkumem ČSSR, aby využívaly studijních pobytů svých pracovníků také k pracovním kontaktům s čs. disidenty, např. HÁJKEM, DIENSTBIEREM, MARVANOVOU, ŠABATOU. V případě zásahu čs. bezpečnostních orgánů hodlá západoněmecká strana vznášet stížnost na porušování závěrečného dokumentu VNS KBSE.

GENSCHER může svá stanoviska k problematice ČSSR opírat o analytické podklady, zabývající se stavem a perspektivami čs. ekonomicko-sociálního vývoje. Patří k nim například analýza mnichovského Osteuropa-Institutu /OEI/, která údajně vychází z materiálu ČSAV o prognóze vývoje ČSSR do roku 2010. OEI dospěl ve své zprávě k závěru, že čs. ekonomika je v krizi, způsobené nikoliv pouze systémem jejího řízení. Za příčinu krize považuje zejména neexistenci trhu v ČSSR z hlediska západního pojetí. Odhaduje, že ČSSR bude potřebovat k překonání problémů v hospodářství minimálně deset až patnáct let.

Rovněž spolkové ministerstvo hospodářství /BfW/ zpracovalo analýzu současného stavu ekonomické situace v ČSSR. Vyvozuje v ní tezi, že dosud přijaté a uvažované reformy vylučují, že by v ČSSR mohlo dojít v dohledné době k posunu směrem k tržní ekonomice. Spolková vláda se v zásadě ztotožňuje s těmito stanovisky a zařazuje ze svého hlediska důležitosti vztahy s ČSSR až za relaci s MLR, PLR, NDR a SSSR.

Při své nadcházející návštěvě v Praze ve dnech 12.-13. července 1989 se GENSCHER zaměří zejména na projednání komplexu bilaterálních otázek.

V oblasti vízové a hraniční problematiky vyjádří západoněmecká delegace uspokojení se zavedením praxe udělování čs. víz na vybraných čs. hraničních přechodech. Projeví zájem o rozšíření této praxe na další čs.-západoněmecké hraniční přechody, zároveň se však hodlá kriticky vyjádřit k výši poplatků za poskytování této služby. Vzhledem k tomu, že ČSSR netrvala původně na reciprocitě udělování víz na hranicích, nepovažuje NSR za nutné vracet se k této otázce. V případě, že by čs. strana přednesla požadavek udělování víz NSR na hranicích, hodlá západoněmecká strana zaujmout zamítavé stanovisko. Bude se přitom odvolávat na příslušné zákonné předpisy, na zaměření činnosti hraničních orgánů NSR a na to, že k takovému opatření nemá v současné době personální, technické ani organizační podmínky. Bonnská vláda však zároveň zkoumá právní možnosti, jak vyvážit v otázce cestovních a vízových ulehčení vzájemnou čs.-západoněmeckou relaci. Zabývá se především myšlenkou udělovat oboustranně dlouhodobá víza pro určité skupiny obyvatel, například z příhraničních oblastí NSR a ČSSR ve formě tzv. malého pohraničního styku. Je si však vědoma skutečnosti, že čs. strana není ochotna přijmout v současné době obdobný návrh. NSR současně zvažuje svůj souhlas s uskutečněním praxe bezvízového styku pro diplomatické cesty mezi oběma státy, ne však na úrovni služebních cest.

Na úseku hospodářských vztahů lze předpokládat, že západoněmecká delegace nabídne rozšíření vzájemné spolupráce při modernizaci čs. odsířovacích zařízení a technologie na odstraňování kysličníku dusíku z kouřových zplodin. ČSSR by přitom mohla využít finanční prostředky Kreditanstalt für Wiederaufbau ve Frankfurtu n/M. K otázce připravované čs.-západoněmecké dohody o pracovních povoleních chce dát GENSCHER najevo, že NSR nehodlá ustoupit od navrhované formulace "v německé oblasti platnosti", jež by jí umožnila zneužívat dohodu z hlediska specifických německých zájmů. Západoněmecká strana hodlá prosazovat uvedený pojem i za cenu, že nedojde k podpisu dohody. Vychází z předpokladu, že ČSSR má na jejím uzavření jednostranný zájem.

AA neočekává při jednáních posun stanovisek čs. strany v otázce řešení tzv. vnitroněmeckých vztahů a Západního Berlína, jež by mohla

NSR využít k prosazování svých zájmů vůči dalším ZSS.

Při projednávání multilaterálních otázek se GENSCHER soustředí především na zhodnocení významu červnové návštěvy nejvyššího sovětského představitele M. GORBAČOVA v NSR a jednotlivých forem dialogu mezi zeměmi Východu a Západu. Jednání M. GORBAČOVA potvrdilo podle něho správnost dosavadního pojetí, že vztahy Východ-Západ není možné omezovat pouze na otázky odzbrojení a kontroly zbrojení. NSR klade tak jako dosud důraz na realizaci a další rozvoj procesu KBSE ve všech třech koších Závěrečného aktu. Jednání o snížení stavu ozbrojených sil a konvenční výzbroje /jednání "23"/ ve Vídni hodnotí pozitivně. Jednotlivé formy odzbrojovacích jednání by podle GENSCHERA měly směřovat k tomu, aby vojenský potenciál ozbrojených sil obou stran dosáhl pouze schopnosti obrany a nikoliv útoku. NSR považuje jaderné zbraně krátkého doletu sice za prostředek odstrašení, současně je však údajně pro podstatnou redukci celkových stavů ozbrojených sil a výzbroje v Evropě i pod současnou úroveň NATO.

V souvislosti s přípravou jednání GENSCHERA v ČSSR organzuje ZÚ NSR v Praze setkání vicekancléře s představiteli tzv. nezávislých skupin, především s HAVLEM a členy "charty 77", v prostorách ZÚ.

Západoněmecká vláda přikládá vztahům s ČSSR přesně vymezené místo v řadě ostatních ZSS. Nadcházející jednání GENSCHERA se bude resort ministerstva zahraničních věcí NSR snažit prezentovat jako "rutinní návštěvu", obsahově omezenou zejména na projednání bilaterálních projektů projednaných při návštěvě KOHLa v Praze v roce 1988. Západoněmecká strana hodlá zvýrazňovat roli bezpečnostněpolitických otázek, neboť z jejího pohledu regionálně orientované přístupy ČSSR v bezpečnostní politice neodpovídají snaze NSR a zvýraznění její role v globální politice.

/I. správa SNB/

Rozdělovník
s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Lenárt
s. Hegenbart
s. Štefaňák
s. Johanes

vedení FMV
I. a II. správa SNB

Další poznatky o "nezávislém" postoji MLR na vídeňských odzbrojovacích jednáních-----

Podle věrohodných poznatků pokračuje delegace MLR na vídeňských jednáních o snížení stavu ozbrojených sil a konvenční výzbroje v Evropě /jednání "23"/ v prosazování tzv. nezávislé linie odlišné od jednotného postupu prosazovaného SSSR a dalšími státy Varšavské smlouvy /VS/.

Dne 5. července 1989 delegace MLR na spojenecké poradě VS odmítla návrh zemí VS předložit v pracovní skupině "A" k projednání samostatnou definici úderného letectva a požadovala její doplnění o další kategorie letectva.

Tento postup delegace MLR odporuje jednotné linii VS prosazované již od začátku jednání "23" v problematice úderného letectva. Země VS prosazují zásadu, aby bylo především snižováno úderné letectvo jako jedna z těch kategorií zbraňových systémů, která je schopna zahájit a vést rozsáhlé útočné operace a je proto značným destabilizujícím faktorem. Zahnutí útočného frontového letectva bylo proto obsaženo v příslušném návrhu zemí VS z 9. března 1989 a dalších návrzích VS.

Postup delegace MLR oslabuje pozice VS na jednáních "23" s NATO. Státy Severoatlantického paktu a zejména USA trvají na tom, aby do kategorií letounů určených ke snižování byly zahrnuty všechny druhy vojenských leteckých sil, tedy i přepadové letectvo protivzdušné obrany, které není uzpůsobeno k ničení pozemních cílů a v němž je převaha na straně VS. Tato převaha v uvedené kategorii letecké techniky je mimo jiné dána i tím, že státy VS musí počítat s útokem úderného letectva a letectva vojenského námořnictva na straně NATO vyzbrojeného raketami a dalšími zbraněmi. V těchto kategoriích má zase převahu NATO. Je pravda, že letectvo vojenského námořnictva nespadá do jednání "23", avšak z vojenskobezpečnostního hlediska ho státy VS nemohou ignorovat.

Při prosazování svého požadavku na zahrnutí leteckých sil do snižování argumentují země NATO mj. i tím, že "obranné" letectvo lze od "útočného" jen stěží odlišit a že "obranné" letouny lze v relativně krátké době přizpůsobit plnění útočných operací.

Z dosavadního vývoje jednání "23" vyplývá, že otázka kategorizace letectva určeného ke snižování je jednou z klíčových. Postoj MLR nahrává taktice NATO a může mít proto nebezpečné dopady na prosazování jednotné koncepce zemí VS v této otázce.

Státy NATO nyní konkrétně rozpracovávají návrh BUSHe přednesený 29. května 1989, který mj. navrhoje zahrnutí leteckých sil do jednání. Například delegace NSR na jednáních "23" obdržela začátkem června 1989 instrukce, z nichž mj. vyplývá, že v otázce letectva bude odmítat přístup VS k jeho kategorizaci na útočné, stíhací, přepadové, atd. Bojová letadla bude definovat jako "letadla s pevnými nebo pohyblivými nosnými plochami, která svou bojovou výzbrojí /pumy, kanóny, rakety/ jsou určena k ničení vzdušných, pozemních a námořních cílů, nebo ta, která mohou prostřednictvím elektromagnetického vyzařování částečně nebo úplně bránit ostatním v používání elektromagnetického spektra". Delegace NSR byla současně instruována, že výše uvedená definice se vztahuje na letouny pozemních sil, tedy ne letadla vojenského námořnictva. Přístup NSR je odlišný od chápání USA, které započítávají například i letouny průzkumné.

Další skutečnosti svědčící o "nezávislé" postoji MLR bylo vystoupení maďarského delegáta v pracovní skupině "B", kde zveřejnil základní údaje o stavech, struktuře a číslování útvarů ozbrojených sil MLR. Tento krok lze hodnotit nejen jako bezprecedentní, ale i z hlediska taktického postupu států VS jako neopodstatněný; z pochopitelných bezpečnostních důvodů nenalezl zatím podporu ani u delegací NATO, které zatím nejsou připraveny následovat příkladu MLR. Na výhrady ostatních delegací VS se delegace MLR hájila tím, že instrukce k takovému postupu obdržela "z ústředí". Podle doposud získaných poznatků je zastáncem "nezávislé" linie MLR především zástupce vedoucího této delegace

J. GYARMATI, o němž kolují informace, že má být v blízké době pověřen důležitou funkcí na MZV, případně MNO MLR.

Nebezpečnost postupu MLR je navíc dokreslována informací z jednání náčelníků generálních štábů zemí VS v Moskvě, podle níž MLR ne-vlastní úderné letectvo.

Nelze rovněž přehlédnout, že postup delegace MLR na jednáních "23" byl přivítán delegátem PLR.

Z výše uvedeného vyplývá, že postup MLR nepřispívá k tomu, aby státy VS ofenzívнě využily rozdílnosti existující v NATO, ale naopak vytváří prostor pro nepřátelské působení a negativně ovlivňuje prosazení odzbrojovacích návrhů VS na jednání "23".

Obdobně jako v předcházejícím případě týkajícím se postupu MLR na jednáních ve Vídni navrhujeme urychlené využití této informace k doplnění podkladů čs. delegace na zasedání PPV VS v Bukurešti.

/I, správa SNB

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Lenárt
s. Fojtík
s. Hegenbart
s. Štefaňák
s. Johanes

vedení FMV

I. a II. správa SNB

